

INIMESEÕPETUS

lihtsustatud õppes

Soovitused materjalide kasutamiseks 2. klassis

Õppevara väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ning Haridus- ja Teadusministeerium programmi „Kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt“ raames.

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Õpetaja metoodiline juhend kuulub 2. klassi inimeseõpetuse digiõpiku juurde.
Metoodilise juhendi autorid on Triin Kivirähk, Kaja Pastarus ja Heidi Öövel.

Toimetanud Kristi Kingo
Kujundanud ja küljendanud Virgylia Soosaar

Väljaandja SA Innove, Haridus- ja Noorteamet.

atlex

Atlex OÜ
Kivi 23
51009 Tartu
Tel 734 9099
Faks 734 8915
atlex@atlex.ee
www.atlex.ee

Sisukord

1. Õpetuse rõhuasetused ja pädevused	4
2. Digimaterjali kasutamise võimalused lihtsustatud õppe 2. klassis	6
3. Õppematerjali ülesehitus ja tehniline vormistus	7
4. Digimaterjal ja väljaprintitav tööleht	8
5. Õppesisu ja metoodilised soovitused	8
5.1. Inimeseõpetuse ainekava ja õppematerjali sisu.....	8
5.2. Peatükkide maht	14
5.3. Töökorraldused ja küsimused õpilastele.....	14
5.4. Audiovisuaalse materjali kasutamine infoallikana.....	14
5.5. Suuline ja kirjalik kõnearendus.....	14
5.6. Tunnetustegevuse arengut toetavad ülesanded	16
5.7. Õppemängud ja praktilised tegevused	16
Kasutatud kirjandus	17

1. Õpetuse rõhuasetused ja pädevused

Õppematerjal „Inimeseõpetus 2. klassile“ on koostatud põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava 2. klassi inimeseõpetuse aines saavutatavaid pädevusi silmas pidades. Õppematerjali on võimalik kasutada ka põhikooli riikliku õppekava alusel koostatud individuaalsel õppekaval õppivate õpilaste toetamiseks ja/või õpiabitundides ning koolieelse lasteasutuse 6–7-aastaste laste õppetegevuse läbiviimisel. Samuti saab õpilase individuaalsest arengust lähtudes kasutada õppematerjali vastavate teemade puhul toimetulekuõppe õpilaste ainetundides.

Käesoleva õppematerjali koostamisel on arvestatud järgmisi aspekte.

1. Arengutasemest tingitud toe eripära.

Lihtsustatud õppe 1.–2. klassi õpilaste arengutasemest lähtuvalt vajavad nad õpitegevustes:

- pidevat koostööd õpetajaga (tähelepanu, tajude ja tegevuste õpetajapoolset suunamist ja verbaliseerimist);
- toetumist praktilisele ja materialiseeritud tegevusele;
- verbaalsete korralduste täitmiseks toetumist eeskujule ja tajutavatele abivahenditele (Karlep, 2012).

2. Pädevused inimeseõpetusega seotud teistes õppeainetes.

2. klassi lõpuks lihtsustatud õppekava järgi õppiv õpilane...

- mõistab, koostab ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuvat laiendatud lihtlauset (4–5 sõna);
- kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest (3–4 lausega);
- kasutab korduvates situatsioonides viisakusväljendeid;
- alustab ja jätkab dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis;
- iseloomustab õpetaja suunamisel objekti 2–3 tajutava tunnuse alusel;
- loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu sisu kohta valiklugemise abil;
- kirjutab analüüsitud 1–2-silbilise sõna häälikkoostist moonutamata;
- moodustab abivahendeid kasutades ning loeb ja kirjutab arve 1–20;
- loeb, kirjutab ja lahendab liitmis- ja lahutamisvõrdusi 20 piires (järku ületamata);
- seostab ajasuhteid *eile, täna, homme* nädalapäevadega, eristab ajasuhteid *üleile* ja *ülehomme*;
- tunneb kellade liike ja kellaosade nimetusi, määrab aega täistundides (PLRÕK, 2011).

3. Õppetöö rõhuasetused 1.–2. klassis inimeseõpetuse aines.

- Aine põhisisuks on lähiümbruse märkamine, selle teadvustamine (suhtes MINA ja MEIE) ning sotsiaalse kompetentsuse arendamine. Lapsi õpetatakse tegutsema koos, matkides ning eeskujule järgi, kujundatakse nende baassõnavara ja -lausungimalle ning elementaarseid (olme)suhtlusoskusi.
- Peamisteks õppeviisideks on näitlikustatud praktiline tegevus (dramatiseering, eseme- ja tegevuspildid), õppevestlus ning praktiline harjutamine (sh õppekäik ja didaktiline mäng).
- Suurt tähelepanu pööratakse ühis- ja koostevõime (laps ↔ õpetaja, laps ↔ laps(ed)) oskuste kujundamisele. Õpetaja ülesandeks on luua situatsioonid, kus tegevus jaotub mitme isiku vahel. Lastel verbaalset aktiivsust tõstetakse pidevalt. Ühistegevuse põhjal antakse objektiivne, motiveeriv tagasiside lapse ja kogu rühma tegevusele ning saavutustele.
- Igas tunnis tegeldakse (koos)mängimise õpetamisega. Mänguõpetuse eesmärgiks on, et lapsed oskaksid sihipäraselt sisustada oma vaba aega ning hiljem aktiivselt osaleda õppetegevust toetavates rollimängudes: mängida süžega mängu (nii ükski kui

ka mitmekesi), korraldada koostegevust, kasutada mängus esemete asendajaid, luua kujuteldavaid situatsioone. Mänguoskuste kujundamise eesmärgil viiakse tundides läbi erinevat liiki õppemänge (süžee mängud, reeglitega mängud) ja dramatiseeringuid. Õpetatakse (mängu)asjade kasutamist ja hoidmist, mängus osalemist, reeglitest kinnipidamist, mängu algatamist, rollide ja vajalike mänguasjade jagamist jne.

- Võrdlevate situatsioonide ja illustratsioonide (joonised, fotod) toel õpetatakse märkama ja eristama (puhas/must, meeldib/ei meeldi jne tasandil) ümbritsevate esemete, ruumide ja inimeste (sh iseenda) esteetilist välimust; õpetatakse eristama isiklikke, võõraid ja ühiseid esemeid, neisse heaperemehelikult ja turvaliselt suhtuma ning neid kasutama (sh kaaslastega jagama). Õpetaja juhendamisel otsitakse võimalusi ning vahendeid esemete, ruumide ja iseenda esteetilise välimuse parandamiseks ning kujundatakse valitud vahendite praktilisi kasutamisoskusi. Samuti õpetatakse märkama ja eristama eakaaslaste käitumisviise ning harjutatakse etiketikäitumist (tervitamine, palumine, tänamine, eakaaslase ja täiskasvanu poole pöördumine, võimalik keeldumine jne) (PLRÕK, 2011).

4. Taotletavad õpitulemused inimeseõpetuse aines 2. klassi lõpuks.

Laps...

- tervitab, palub, tänab, vabandab tavasituatsioonides suhtlemisel;
- teab oma vanust, sünnipäeva ja kodust aadressi;
- alustab ja jätkab dialoogi tuttavates situatsioonides;
- kutsub õpetaja suunamisel kaaslasti tuttavat (õppe)mängu mängima, valib ja jagab rolle ning mänguasju;
- nimetab näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni (4 erinevat);
- hindab õpetaja abiga kaaslaste igapäevaseid käitumisakte õige/vale, meeldib/ei meeldi tasandil;
- tunneb ära situatsiooni, kus kedagi kiusatakse;
- kirjeldab ning järgib õpetaja meeldetuletusel hügieeninõudeid igapäevaste tegevuste käigus ja nohu/köha korral (käte pesemine, taskuräti kasutamine jms);
- nimetab illustratsioonidele toetudes vajalikke toidukordi ja tervisele kasulikke toite;
- käitub söögilauas viisakalt (palub, tänab, räägib vaikse häälega, hoiab puhtust);
- kirjeldab üksteisega arvestamise võimalusi peres;
- selgitab lähemaid sugulussuhteid;
- teab oma vanemate ja koolitöötajate ameteid;
- määrab aega täistundides;
- kirjeldab ja väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
- eristab oma, võõrast ja ühist asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;
- väärtustab ausust asjade jagamisel;
- teab sagedasemaid ohtusid kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel, oskab pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks (PLRÕK, 2011).

5. Näiteid õpitulemuste saavutamise võimalustest 2. klassi õppematerjali kasutades.

Õpitegevuses on olulisel kohal lõimitud ja läbiv õpe. Valdav osa ainekavas märgitud õpitulemustest ongi sõnastatud seda põhimõtet arvestades. Alljärgnevalt mõned näited, kuidas on võimalik õpitulemusi kujundada.

- Mõne pädevuse kujundamisega tegeletakse ühes või mitmes temaatilises õppetunnis. Näiteks pädevust *selgitab lähemaid sugulussuhteid* saab kujundada kokkuvõtliku peatüki 3.6. „Pere ja sugulased“ käsitlemisel. Sellele aga eelnevad tunnid (3.2. „Minu pere“, 3.5. „Sugulased“), kus kujundatakse juba vastavaid osaoskuseid. Teadmisi on võimalik korrata ja kujundada veel ka teiste peatükkide materjali toel.
- Mõne pädevuse saavutamisel on olulisel kohal lõiming teise õppeainega. Näiteks oskust *määrab aega täistundides* kujundatakse ka lihtsustatud õppe 2. klassi matemaatikatundides.

- Valdavat osa õpitulemustest kujundatakse õppetundides ja igapäevategevuste käigus läbivalt, selleks kõiki võimalusi kasutades. Alljärgnevalt mõnede õpitulemuste saavutamise võimalused.
 - Nimetab näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni (4 erinevat).
Õpitulemuse saavutamiseks pakuvad võimalusi erinevate peatükkide materjalid, näiteks: *kurb, rõõmus* (1.1., 1.3., 7.1.); *pahane, vihane* (1.1., 7.3.); *üllatunud* (1.3.); *õnnetu* (1.4.); *hirmunud* (8.2.). Autorite arvates on seda õpitulemust võimalik kujundada ka teiste peatükkide käsitlemisel ning inimeseõpetuse aine väliselt. Seega, õppematerjalid pole alati konkreetseid korraldusi, kuid õpetaja saab olemasolevat materjali analüüsida ja juhendada sobivalt. Samuti saab materjali siduda tunni kokkuvõtete ja tagasisidestamisega. Näiteks on õpilastel igas tunnis kasutusel erinevate näoilmetega kaardikesed, mida nad siis vastavalt oma arvamusele/hinnangule näitavad. Seejuures tuleb õpetajal valmis olla täiendavateks selgitusteks. Võib tekkida olukord, kus erinevad lapsed tunnevad samas situatsioonis erinevat tunnet. Lisaks eelnevale võib läbivalt koostada ning täiendada tegevuste ja kaasnevate emotsioonide (piltide) tabelit/plakatit vms. Sel viisil kujuneb arusaamine, et erinevad olukorrad võivad meis tekitada ühte ja sama tunnet.
 - Kutsub õpetaja suunamisel kaaslasti tutvavalt (õppe)mängu mängima, valib ja jagab rolle ning mänguasju.
 - Kirjeldab ja väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks.
Õppematerjali on lisatud soovitusi õppemängudeks, mille käigus kujundab õpetaja märgitud ainealast pädevust. Seejuures võib õpetaja (koos lastega) koostada näiteks mängude kogumiku, st mängu kirjeldavad pildid ja nimetused. Selline materjal aitab lapsel valida tutvavaid mängu ka muudes olukordades, näiteks vabal ajal või teistes ainetundides. Näide korraldustest valida õppemäng ja kutsuda kaaslasti mängima on peatükis 1.5. „Tegevused koolis“.
Mängu lõpetamisel on oluline teha kokkuvõtted ning aidata õppijatel mõista mänguga kaasnevaid tundeid. Lisaks mängudele on vajalik aidata lastel meenutada ning õpetada neid kirjeldama ka teisi positiivseid tundeid tekitanud tegevusi. Üheks selliseks võimaluseks on tunni kokkuvõtete tegemine. Õpitegevuses tuginetakse õpetaja küsimustele, piltidele jm abivahenditele.

2. Digimaterjali kasutamise võimalused

lihtsustatud õppe 2. klassis

Lähtudes inimeseõpetuse aine olemusest ja lihtsustatud õppe 2. klassi õpilaste arengutasemest on õppetundide põhisisuks ümbritseva keskkonna tajumise-mõistmise, suhtlemise ja praktilise tegutsemise oskuste kujundamine ning kõnearendus. Digimaterjali eesmärk on toetada nende pädevuste saavutamist.

Õpetaja ülesandeks on reguleerida materjali otstarbekat kasutamist. Seejuures on oluline meeles pidada, et digipädevuste saavutamine on selles vanuses veel teisejärguline.

2. klassis on eelkõige oluline õpilase psüühiliste protsesside ja õpioskuste arendamine erineval viisil. Lubamatu on jätta õppetunnis inimeseõpetuse põhitegevused tagaplaanile, kulutada suure osa õppeajast digiülesannete individuaalsele täitmisele, kui tegelikult õpilaste oskused seda veel ei võimalda. Seega on oluline kasutada inimeseõpetuse tundides erinevaid õppeviise – näitlikustatud praktilist tegevust, õppevestlust, praktilist harjutamist jm.

Õpilaste arengutasemest tulenevalt ei eeldata, et õpilased saavad õppematerjali kasutamisega hakkama iseseisvalt. Autorite nägemuses on digimaterjali põhiline kasutamiseviis 2. klassis üleklassitöö kõigile õppijatele korruga nähtavas seadmes. Näiteks: õpetaja näitab

materjali suurel ekraanil, suunab õpilaste tähelepanu olulisele, esitab suuliselt küsimusi, loeb teksti, teeb kokkuvõtte. Digiülesandeid lahendatakse samuti õpetaja juhendamisel üheskoos suurel ekraanil. Õpetaja loeb ja selgitab töökorraldust, töövõtteid, vajadusel näitlikustab. Õpilased saavad käia kordamööda klassi ees, et mõnda ülesande osa sooritada.

Sellisel kujunevad jõukohasel viisil õpilaste digi- ja õpioskused ning kujuneb järk-järgult suutlikkus digitaalses õppematerjalis orienteeruda. Samuti on sellisel töökorraldusel kasvatuslik väärtus – õpilased ootavad oma järjekorda klassi ette tulemiseks, samal ajal jälgivad kaaslaste tööd. Ühistöö käigus tutvuvad õpilased digimaterjalis olevate ülesannete tüüpidega (sobiva vastuse märkimine loetelust ja valik rippmenüüst, värviga märgistamine, lohistamine, trükkimine lünka jt) ning omandavad esmased praktilised oskused nende sooritamiseks digiseadmes.

Õpilaste oskuste kasvades on võimalik õppetunnis digimaterjali kasutada ka individuaalsetes seadmetes, seda nii tunni- kui ka kodutöös. Koduste ülesannete sooritamise planeerimisel tuleb arvestada olemasolevate tehniliste võimalustega. Samuti on vajalik, et täiskasvanu last digiseadme eesmärgipärasel kasutamisel juhendaks.

3. Õppematerjali ülesehitus ja tehniline vormistus

Põhjaliku õpetuse selle kohta, kuidas digimaterjali tehniliselt kasutada, annavad Opiq.ee keskkonnas esilehe allosas olevad kasutusjuhendid (kasutusjuhend õpetajale).

- Digimaterjali moodustavad õpik ja ülesannete kogu. Kogu õppesisu on esitatud õpikus.
- Õppematerjali ülesehitusest annab ülevaate sisukord. Õppesisus on 8 teemat, mis igaüks omakorda sisaldab 2–7 peatükki. Sisukorras on ka 9. teema „Õpetajale“, milles on esitatud meetodiline juhend, lisafail mängude ja praktiliste tegevuste juhistega ning impressum (ehk andmed õpiku väljaandmise kohta).
- Avades peatükke erinevates seadmetes, võib näha erinevat vaadet: suurel ekraanil paigutatud materjal kahte veergu, väiksemal ekraanil (tahvelarvuti, nutitelefon) on materjal järjestatud. Iga peatükk on omakorda liigendatud alalõikudeks, mis on nummerdatud ning pealkirjastatud. Nummerdus toetab õpetajat ja õpilasi materjalis orienteerumisel, pealkirjad on õpetajale märksõnadeks, st kajastavad konkreetse peatüki õppesisu.
- Digimaterjal sisaldab kindlaid värvilahendusi ja leppemärke, mis on eelkõige suunatud õpetajale.

Hall taust	Tekst õpetajale (küsimused, korraldused jms).
Valge taust	Tekst õpilasele (lugemismaterjal).
Kollane taust	Digiülesanne õpilasele.
Roheline taust ja kollane lill	Soovitus mänguks või praktiliseks tegevuseks.
Roheline taust ja pliiats	Soovitus värvida pilt töölehel (PDF-versioonis).
Roosa taust ja hüüumärk	Tekst õpilasele (kokkuvõtte/olulise meelde jätmine).

- Õppematerjali kasutaval õpetajal on võimalus lisada õpiku peatükkidesse oma materjali (faile, teksti), ülesannete kogusse luua ise uusi õpiülesandeid ja koostada õpilastele eri liiki töid.
- Kõikide peatükkide juures olevas rubriigis „Seotud sisu“ on võimalus tutvuda, millistes klassides ja teistes ainetes samu teemasid käsitletakse.

4. Digimaterjal ja väljaprintitav tööleht

Peatükkide lõppu on lisatud tööleht ehk õppematerjali PDF-versioon. Digimaterjal ja õppematerjali PDF-versioon ei ole identsed, põhjuseks tehniliste võimaluste erisused.

- Digiõpiku ja PDF-töölehe tööjuhiste (ülesannete) numbrid on erinevad, st ei kattu omavahel.
- Digimaterjalis on rohkem ja mitmekesisemat illustreerivat materjali kui PDF-versioonis, näiteks fotod, helifailid, videoklipid ja animatsioonid. Digimaterjali helifailid sisaldavad kahte liiki materjali: (a) sõnalised (näitlejate sisseloetud) kuulamistekstid, näiteks jutukesed, tegelaste ütlused, lugemistekstid; (b) helid meie ümbruses, näiteks sõidukite helid jms. Viimastega kaasnevad ka õppeülesanded. PDF-versioonis ei ole kõiki viiteid digiõpikus leiduvatele audiovisuaalsetele materjalidele. Need on olemas vaid animatsioonide, videote ja spetsiaalsete kuulamisülesannete kohta. Seega, kui õppetöös kasutatakse PDF-versiooni, on paralleelselt soovitatav jälgida ka digiõpiku võimalusi.
- Ülesannete tüübid digimaterjalis ja PDF-versioonis on võimalustest tulenevalt erinevad. Näiteks pakub PDF-versioon rohkem võimalusi tegeleda 2. klassi õpilastele väga olulise tajude ja käelise tegevuse arendamisega (näiteks joontega ühendamine, piltide ümbritsemine joonega ja värvimine). Siinkohal soovitus õppematerjali kasutajale: kõikide mustvalgete piltide juures ei ole korraldusi värvimiseks, kuid õpetajal on võimalus neid lisada ja sel viisil õpilaste käelisi oskuseid kujundada.

Digimaterjali ja PDF-versiooni on soovitatav kasutada kombineeritult, nii et üks toetaks teist ja mõlemad toetaksid temaatilist praktilist tegevust. See toob tundi vaheldusrikkust ning pakub õppetegevusteks mitmekesisest valikut, mida õpilaste oskustest ja võimetest lähtuvalt õpitulemuste saavutamiseks kasutada.

Näiteks sõnade ja lausete lugemisel on soovitatav eelistada PDF-versiooni digimaterjalile. Nii on parem lapse lugemistehnilisi oskusi kujundada: õpilasel on materjal silmadele lähemal, võimalik on keskenduda konkreetsele osale materjalist, saab panna sõrme vajaliku info juurde, hoida järge järjehoidja abil jne. Õppematerjali PDF-versiooni (töölehte) saab anda koduste õpiülesannete täitmiseks õpilastele, kellel ei ole võimalust digivahendeid kasutada.

5. Õppesisu ja metoodilised soovitusused

5.1. Inimeseõpetuse ainekava ja õppematerjali sisu

Õppematerjali koostamisel on lähtutud järgmistest põhimõtetest.

1. Taotletavate õpitulemuste kujundamine toimub kogu kooliaasta jooksul (vt lk 5, 6).
2. Piltide jms valiku, tekstide ja ülesannete koostamise aluseks on laste kogemused ümbritsevast maailmast, nende elus ettetulevad elulised probleemsituatsioonid, eakohased huvid.
3. Soovituslikku ainesisu on autorid kasutanud loominguliselt, jälgides seejuures taotletavate õpitulemuste saavutamise võimalikkust.
 - Soovitusliku ainesisu ja digimaterjalide teemad ei kattu sõna-sõnalt. Näiteks on soovituslikus ainesisus teema „Mina ja meie“, aga digimaterjalis „Mina ja kool“.
 - 2. klassi materjali on lisatud õppesisu, mida kehtivas inimeseõpetuse soovituslikus ainesisus pole. Autorite arvates on lisatud sisu oluline ja aktuaalne. Näiteks peatükid 5.1. „Eestimaa. Eesti sümbolid“; 5.2. „Eesti riigi aastapäev“; 7.2. „Asjad ja prügi“.
 - Suur osa soovituslikust ainesisust on esitatud lõimitult erinevates peatükkides. Nt „Mina ja asjad“ õppesisu paikneb järgmiselt: 1.4. „Asjad koolis“; 2.3. „Sõidukid. Käitumine ühissõidukis“; 7.1. „Vanad ja uued asjad“; 7.2. „Asjad ja prügi“; 7.3. „Telefon“; 8.1. „Võõrad inimesed, asjad, loomad“; 8.2. „Võõras ümbrus ja eksimine“.

Õppesisu lühitutvustused

Teema ja peatükk	Sisu
<p>1. MINA JA KOOL</p> <p>Käsitletavad teemad on seotud õpilaste igapäevase koolieluga. See võimaldab harjutada suhtlemist elulistes situatsioonides. Nt 1.6. „Inimesed koolis“: inimeste ja nende tööruumiga tutvumiseks toimub õppekäik, mille käigus saavad lapsed harjutada tervitamist, küsimist, tänamist vms.</p>	
<p>1. Tervitamine ja hüvastijätmine</p>	<p>Näoilmed (rõõmus, kurb). Teretamine ja hüvastijätmine (erinevad väljendid). Viisaka ja ebaviisaka käitumise eristamine.</p>
<p>2. Mina</p>	<p>Nime küsimine ja vastamine kahel eri viisil (küsimus-vastus-dialoog). Ees- ja perekonnanimi. Välimus. Vanus. Küsimuste esitamine kaaslastele õpitud teabe saamiseks. Mina ja minu klassiruum.</p>
<p>3. Minu õpetaja. Õpetajate päev.</p>	<p>Õpetaja (kirjeldamine, töökoht, tegevus). Õpetajate päev (lilled, soovid õpetajale). Lillede tundmine (roosid, astrid, lillekimp). Õnnitlustega kaasnevad emotsioonid lapsel ja õpetajal (rõõmus, üllatunud).</p>
<p>4. Asjad koolis</p>	<p>Minu asjad (kooliasjad). Meie ühised asjad klassiruumis: asjade tunnused ja üldnimetused (nt tehnika, mööbel); asjade hoidmine, jagamine. Õpetaja asjad klassiruumis: asja küsimine-palumine ja tänamine, ilma loata võtmise tagajärjed ja vabandamine. Asjade laenamine ja varastamine.</p>
<p>5. Tegevused koolis</p>	<p>Nädalapäevad. Õppetunnid koolis: tegevused tunnis, tunniplaan, meeldivad ja mitte-meeldivad tunnid. Tegevused vahetundide ajal: tegevused erinevates kohtades, sõbralik koostegevus ja kiusamine, kiusamisest teatamine. Mängu valik ja kaaslaste kutsumine mängu.</p>
<p>6. Inimesed koolis</p>	<p>Õpetajad, enda õpetaja(te) nime teadmine. Teised töötajad koolis: ametinimetus, mees või naine, tööruumi asukoht. Koolitöötajate tervitamine. Situatsioonid koolis: valik, kelle poole pöörduda ja mida öelda.</p>

2. MINA JA LIIKLUS

Alljärgnev õppesisu on üks osa „Mina ja turvalisus“ teemaplokist. „Mina ja liiklus“ käsitlus nõuab õppekäike ning praktiliste oskuste (ohutu liiklemine, viisakas käitumine kooliteel) harjutamist elulistes situatsioonides, milleks antakse soovitusi õppematerjalis. Enne õppekäiku on võimalik õppematerjali toel läbi arutada, millised on ohutu liiklemise reeglid, milliseid ohte võib teel kooli kohata ja kuidas neist hoiduda.

1. Liiklusmärgid, valgusfoor	Liikumiskohad (kõnnitee, sõidutee, ülekäigurada) ja liiklusmärk. Tuntumad liiklusmärgid ja nende tunnused. Valgusfoor. Sõidutee ületamine.
2. Helkur. Lapsed liikluses	Helkur. Käitumine liikluses (õige-vale eristamine).
3. Sõidukid. Käitumine ühissõidukis	Sõidukid: erinevad sõidukid, õpilase enda liikumisvahend. Autos sõitmine. Pilet ühissõidukis. Käitumine ühissõidukis ja sõidukist väljumisel.

3. MINA JA PERE

Sellesse teemaplokki on ühendatud kodu ja pere teemad. Need on esitatud läbivate tegelaste Miia ja Miku elu kaudu. Õpilased saavad tutvuda nende perede ja kodudega ning võtta neid kirjeldusi eeskujuks oma kodu ja pere kirjeldamisel. Õppematerjal toetab oma koduse aadressi teadmist ja kirjutamist. Praktilise tegevusena võib siin kasutada ka pühadekaardi saatmist kellelegi. Oma pere ja kodu kirjeldamisel saavad õpilasi aidata ka vanemad. Näiteks on vaja mõnda ülesannet täita kodus koos vanematega. Samuti on soovitav kooli tuua (digi) fotosid oma kodust ja perest.

1. Minu kodu	Erinevad majad. Laste kodud: maal/linnas, majad. Kirjakandja ja postkastid. Nimi ja aadress. Ruumid ja asjad. Lapse tuba: asjad, korrashoid.
2. Minu pere	Pere, pereliikmed (vanemad, lapsed, õde, vend). Eri suurusega pered. Enda pereliikmete nimed.
3. Tegevused kodus	Tegevused kodus, pereliikmete ülesanded. Loomad kodus, loomade eest hoolitsemine. Erinevate asjadega seotud ohud kodus.
4. Vanemate ametid	Vanemate ametid ja töövahendid (õmbleja, talumees). Kodused inimesed. Küsimused vanematele esitamiseks, õpilase enda vanemate tööalane tegevus ja töövahendid.
5. Sugulased	Pereliikmed ja lähedased. Vanaema ja vanaisa. Tädi ja tädilapsed. Onu ja onulapsed.
6. Pere ja sugulased	Kokkuvõtted õpilase enda sugulastest (arv ja nimed). Eeldab kodust ettevalmistust koos lapsevanemaga.

4. MINA JA AEG

Aeg on õpilaste jaoks abstraktne mõiste, seda ei saa käega katsuda. Seepärast on aja järgnevusega seotud teemasid keeruline tunnis praktiliselt käsitleda. Vajalik on, et ajaühikute nimetuste tahteksid õpilastel õiged kujutlused ühele või teisele ajaühikule omastest tunnistest. See võimaldab õpilasel nimetusi ja järgnevust sisuliselt õppida. Näiteks on praktiliselt võimalik vaadelda käesoleva ajaühiku (aastaaeg, kuu, nädalapäev) tunnuseid ning kogeda siis tehtavaid tegevusi. Läbi saab mängida ka teistele aastaaegadele, kuudele ja pühadele iseloomulikke tegevusi. Appi saab võtta kalendri ja osutitega kella, mida õppematerjalis teha soovitataksegi. Käesolev õppematerjal pakub käsitletavate ajaühikute ja nende järgnevuse mõistmiseks pildi- ja videomaterjali ning kinnistavaid ülesandeid.

Uus oskus lihtsustatud õppe 2. klassis on kuude nimetamine ja nende järgnevuse meelepidamine. Lisaks eelnevalt nimetatule on õpilaste raskused seotud ka sõnade (kuude nimetuste) pikkuse ja häälikkoostisega. Siinkohal võib osutada keerukaks sõnade hääldus ja lugemine, mis omakorda mõjutab sõnade meelepidamise edukust. Soovituseks on, et neid sõnu kasutatakse igapäevaselt. Näiteks iga koolipäeva algul paigutatakse tahvlile sõna- ja/ või pildikaardid, nimetatakse kuu ja nädalapäev.

1. Aasta	Aastaajad. 12 kuud (nimetused, järjekord, olulisemad sündmused/tähtpäevad). Aastaaegadele vastavad kuud. Kuu ja kuupäevad.
2. Minu sünnipäev	Sünnipäeva aeg: aastaaeg, kuu. (Näidised ka kuupäev.) Vanus. Sama kuu sünnipäevad, järjestamine. Õnnitlemine ja õnnitluste vastuvõtmine, kaasnevad emotsioonid.
3. Kell	Liikumine ja aja liikumine (tegelase sõnade mõistmine). Erineva kujuga kellad. Kellaaja määramine (täistunnid). Kell seisab. Kella tundmine ja täpsus (situatsioonid, jõudis varem/hiljem, tagajärjed).
4. Päevakava	Õo ja päev. Ööpäev: täistunnid, sama kellaeg kaks korda ööpäevas. Tegevused ööpäeva erinevatel osadel, lapse päevakava. Lapse huvialad. Laste tegevused vabal ajal (ruumis/ õues, üksi/teistega koos).

5. MINA JA KODUMAA

Õppematerjal annab võimaluse kinnistada teadmisi õpitud ajamõistetest (aastaaeg, kuu, sünnipäev) ja Eesti Vabariigi sümbolikast ning tähistamisest koolis ja kodus. Õpitegevuses on võimalik kasutada oma kogemusi (kuidas tähistatakse Eesti sünnipäeva teie koolis/ kodus?) ning saada uusi kogemusi (pidulik riietus, riidepuu kasutamine). Jällegi saab kasutada lapsevanemate abi (kuidas tähistad pidupäeva kodus?).

1. Eestimaa. Eesti sümbolid	Elukoha teadmine (Eestimaal, linnas/külas). Eesti lipu värvid. Lipu heiskamine, langetamine, Pika Hermannitorn. Eesti lipu värvid looduses. Laulu- ja tantsupidu, rahvariided.
2. Eesti riigi aastapäev. Pidulik riietus	Aastaaeg ja kuu (kordavalt). Eesti riigi aastapäeva aeg. Eesti lipu asukoht (masti otsas, varda küljes). EV aastapäeva tähistamine koolis, pidulikud riided. Hümn. EV aastapäeva tähistamine kodus.

6. MINA JA TERVIS

Õppesisu käsitlemine võimaldab ja eeldab suurt praktiliste tegevuste osakaalu tunnis. Pea iga teema juures saab õpitava oskuse ka läbi teha (erinevad liikumised, pesemine, laua katmine ja viisakas söömine). Ülesanded õppematerjalis aitavad õpitud oskusi ja teadmisi kinnistada. Lisaks riikliku ainekava õpitulemustele on teemasse lisatud ka hammaste tervishoid ja liikumise väärtustamine. Õppematerjal võimaldab käsitleda ka läbivaid teemasid „Emotsioonid“ ja „Ohutus“ (6.1. „Liikumine“).

1. Liikumine	Erinevad liikumisviisid, hea tuju. Lemmikloom ja liikumise vajadus loomaga. Liikumine talvel ja riietus. Kõik inimesed ei saa liikuda. Liikumisega seotud ohud, õige-vale eristamine.
2. Puhkus ja uni	Tegevused ja väsimine, arvutiga töötamine ja väsimine, soovitud puhkuseks. Puhkamise vahetunni ajal. Magamisriided, und segavad tegevused. Tegevused enne uinumist ja pärast ärkamist.
3. Puhas laps	Kehaosad, liigutamine. Tegevused ja pesemise vajadus. Käte puhtus ja pesemine. Erinevate kehaosade pesemine: koht, vahendid, aeg. Juuste korrashoid. Puhtad riided, lapse abi kodus riie pesemisel.
4. Meie toit	Erinevad joogid. Marjad, puuviljad, köögiviljad. Rämpstoit. Tutvumine toidupüramiidiga, toitude rühmad. Toidukorrad. Hea toit, tervislik toit (kokkuvõtted).
5. Toidulaud ja käitumine	Pereliikmete tegevused (toidu valmistamine, laua katmine, koristamine). Toidunõud. Laua katmine. Söömine ja käitumine (õige-vale eristamine).
6. Terved hambad	Suu (huuled, keel, hambad). Hammaste tervishoiu mõjutajad, halvad bakterid ja hambaaugud. Hammaste pesemine: vahendid, aeg, harjamise kestvus. Hammastele kasulik toit. Hambaarst.
7. Haige ja terve	Haige ja terve laps. Haiguse tunnused (nohu, köha, palavik, valu). Koduse ravi esmased võimalused. Ravimid, kättesaadavus lapsele. Arstiabi vajadus (helistamine, koju kutsumine, arsti külastamine). Terve laps ja arst (mõõtmine, kaitsesüst jms), arst koolis. Situatsioonid koolis: valikud, kes aitab, keda ja kuidas kutsuda.

7. MINA JA ASJAD	
<p>Õppematerjal võimaldab õpilastel omandada igapäevaseid väga vajalikke oskusi (asjade väärtustamine ja hoidmine, telefoni kasutamine, abi kutsumine jne), aga laiendab ka õpilaste silmaringi (muuseum, vana aja asjad). Jällegi on võimalus rääkida emotsioonidest (asi läheb katki) ja ohutusest (abi kutsumine). Soovitav on teha õppekäik muuseumi, jäätmejaama.</p>	
1. Vanad ja uued asjad	Asjad kodus, võimalus osta/mitte osta poest. Asjade hind (odav, kallis). Asjade väärtus (armas, kallis). Asju saab korda teha. Vana aja asjad ja vanad asjad. Muuseumid.
2. Asjad ja prügi	Lapse tuba ja koristamine: vajalikud asjad, prügi. Joogipakendid, pakendimärgid, taaraautomaat. Prügikastid ja sildid, eri liiki prügi. Ohtlik prügi. Taaskasutamise võimalus, meisterdamine prügist.
3. Telefon	Erinevad telefonid (sh eri aegadel). Kettaga telefon. Lapse telefon, telefoni kasutamise reeglid koolis. Helistamine oma vanematele (erinevad variandid). Teatamine õnnetusest, kiirabi kutsumine telefoniga, hädaabinumber 112.

8. MINA JA TURVALISUS	
<p>Õppematerjal sisaldab palju piltide ja lühitekstide abil edasi antud olusituatsioone, mille põhjal õpilane saab õpetajale toetudes analüüsida olukorda, tegelaste käitumist ja lahendusi olukorrale. Soovitav on võimalikult paljusid situatsioone klassiruumis läbi mängida, et kinnistada õiget käitumismalli.</p>	
1. Võõrad inimesed, asjad ja loomad	Võõras inimene meie kodus (vargus). Sobiv käitumine erinevates olukordades: võõra lapse kutsumine koju, laps üksi kodus ja võõras ukse taga, võõras kutsub endaga kaasa, võõrad (tundmatud, ohtlikud) asjad. Käitumine loomadega.
2. Võõras ümbrus ja eksimine	Käitumine erinevates olukordades: üksi jäämine suures rahvahulgas, bussist väljumine vales peatuses, eksimine metsas. Ümbruse märkamine, olulised detailid enda asukoha ja ümbruse kirjeldamisel. Helistamine enda vanematele, enda nähtavaks tegemine metsas.

5.2. Peatükkide maht

2. klassi digimaterjal on kokku 33 peatükki. Arvuliselt ei kattu peatükkide arv küll õppeaasta tundide hulgaga (35 inimeseõpetuse tundi aastas), kuid autorite arvates on materjali pigem rohkem. Seega on õpetajal vaja olemasoleva materjali kasutamist kavandada.

Tasub rõhutada, et kuigi õppematerjali iga peatükk sisaldab rohkelt mitmekesiseid ülesandeid ja tegevussoovitusi inimeseõpetuse tunni läbi viimiseks, ei peaks õpetaja võtma eesmärgiks õpilastega kõikide tegevuste sooritamist ega kõikide ülesannete lahendamist. Õpetaja saab valida just antud õpilastele jõukohase ja arenguks vajaliku ning enda rõhuasetustega sobiva materjali. Olulisel kohal võiksid olla ka õppekäigud, mille korraldamiseks on vaja samuti aega leida.

Julgustame õpetajaid oma töö planeerimisel kasutama ainetevahelise lõimingu kõiki võimalusi, et teha vajadusel valik ja käsitleda mõnda teemat sügavuti kas siis eesti keele, matemaatika, loodusõpetuse või inimeseõpetuse tunnis. Samuti toetame mõtet, et erinevate õppeainete õppematerjale saab omavahel kombineerida ning kasutada neid õppetöös just nii, nagu on konkreetsete õpilaste jaoks kõige kohasem.

5.3. Töökorraldused ja küsimused õpilastele

Õppematerjalis märgitud küsimused ja korraldused on mõeldud õpetajale lugemiseks. Lähtudes lihtsustatud õppe 2. klassi laste lugemisoskuse arengust, esitab õpetaja neid õpilastele suuliselt.

Õpetaja peab olema valmis selleks, et küsimusi on vaja kohandada (õpilane ei mõista sõnavara, lausekonstruktsiooni vms) ning et esitada on vaja lisaküsimusi ja -korraldusi.

Õppematerjalis on detailseid näiteid küsimuste-korralduste esitamisest, see annab õpetajale ülevaate tema rollist. Kuna aga materjali maht ei võimaldanud kõikide võimalike küsimuste-korralduste sõnastamist, on see jäetud ka õpetaja enda ülesandeks. Seda näiteks piltide vaatlemisel („Vaata pilti. Vasta õpetaja küsimustele“), läbivate tegelaste (Mii ja Miku) lausete lugemisel ja tähenduse mõistmisel („Loe lause. Vasta õpetaja küsimustele“). Esitatud näidete puhul on seega eeldatud vaatlusoskuse ja teksti mõistmist kujundavate küsimuste-korralduste esitamist.

5.4. Audiovisuaalse materjali kasutamine infoallikana

Elulisi situatsioone ja objekte puudutavate kujutluste aktiveerimiseks ning samas ka laste tunnetustegevuse arendamiseks on õppematerjalis kasutatud pilte, helisid, animatsioone ja videoid. Vastavalt ülesandele tuleb õpilastel ära tunda kujutisi ja helisid, mõista nähtu sisu, nimetada, kirjeldada ja võrrelda vaadeldavaid objekte jms.

Kõigi nende tegevuste juures on 2. klassi õpilastele aktiivselt abiks õpetaja, kes osutab olulistele detailidele, esitab analüüsi toetavaid küsimusi ja korraldusi. Mõnes peatükis on abistavad küsimused täpselt ära märgitud, kuid enamasti peab õpetaja küsimused ise läbi mõtlema ja koostama. Lisaküsimuste esitamist võib vaja minna ka teemade juures, kus näidisküsimused on juba olemas.

Õppematerjal sisaldab erinevaid leppemärke ja piktogramme, mille ülesanded on järgmised:

- annavad õpetajale ja õpilastele infot, mida ülesandes tegema peab (nt pliiats: „Värvi pilt!“);
- suunavad last ümbritsevas elus erinevaid viiteid märkama ja mõistma (nt WC-märk).

Leppemärkide ja piktogrammide vaatluseks eraldi korraldusi alati pole, st nende mõistmise suunamine on õpetaja ülesanne.

5.5. Suuline ja kirjalik kõnearendus

Õpilaste vastused õpetaja küsimustele. Küsimustele vastamist tuleb õpetajal teadlikult suunata: harjutada vastamist lühidalt ja lausega, aidata moodustada 4–5-sõnalisi lauseid. Õpilasi abistavad seejuures õpetaja küsimused, lause alguse esitamine, õpetaja/kaaslase lause järele kordamine, lauseskeemid.

Tekstid õpilastele. Erinevalt 1. klassi õppematerjalist on enamikes 2. klassi ülesannetes sõnu ja lauseid, mida õpilane saab ise lugeda. I poolaastal loetavad tekstid (teemad 1–3) on esitatud suurte trükitähtedega, II poolaasta lugemismaterjal on väikestes trükitähtedes. Lugemise hõlbustamiseks on pikemad sõnad liigendatud (näiteks VANA-EMA). Materjali selline esitus arvestab lihtsustatud õppe 2. klassi laste lugemistehnilisi oskuseid ning ühtib teiste õppeainete materjalide vormistusega. Õppetöös võib olla vajalik teha ka lugemistehnilisi harjutusi (nt kuude nimetuste lugemise harjutamine sõna kasvatamise meetodil).

Kõiki tekste pole tingimata kohustuslik õpilastel lugeda. Siinkohal on õpetaja ülesanne reguleerida õpitegevuse raskusastet, st otsustada, millist teksti õpilased loevad ise ja millist

kuulavad (õpetaja loeb ette või kuulatakse digiõpiku helifaili).

Lugemise suunamisel rakendatakse eesti keele eriõppe põhimõtteid – 2. klassi lapsed loevad häälega, vajavad õpetaja järjepidevat toetust loetu mõistmisel ja orienteerumisel tekstis. Lugemise harjutamine võib jääda ka koduseks ülesandeks. Digimaterjalis toetavad trükitud tekstide kasutamist heliklipid, st võimalus kuulata vastavat teksti. Ka kuulamise korral tuleb õpetajal teha jõukohasel viisil teksti analüüsi.

Õppematerjal sisaldab **eri liiki tekste**, mille käsitus eeldab mõneti erinevate töövõtete kasutamist.

- Läbivate tegelaste (Miku ja Miia) laused ja jutukesed. Need kaks last on 2. klassi õpilaste eakaaslased ning omavahel sugulased. Läbivad tegelased jagavad oma teadmisi ja kogemusi erinevatel teemadel. Nende sugulusside aitab loodetavasti õpilastel paremini mõista inimestevahelisi seoseid (pereliikmed, sugulased).
- Teadmisi andvad tekstid, mille ülesandeks on jagada teavet, olla eeskujuks kirjeldamisel või esitada kokkuvõtteid. Sii rühma kuuluvad ka õppeülesannete laused.
- Tegelaste dialoogid, mille mõistmine eeldab õpetajalt toetavaid saatelauseid (Karlep, 2003: lk 246, 247) ning konkreetsele tekstile eriomast analüüsi. Õpetaja ülesanded on seejuures järgmised:
 - tutvustab lastele suhtlussituatsiooni (vestluse koht ja aeg, suhtlejad jms);
 - juhatab oma saatelausetega sisse tegelaste ütluste lugemise (näiteks 1.2.: *Miia küsis poisil nime*. Loe!). Saatelausete abil selgitab õpetaja lastele jõukohasel viisil ütluse eesmärki (milleks mida räägiti) ja strateegiat (küsis, palus rääkida jne);
 - esitab küsimusi dialoogi struktuuri teadvustamiseks (kes räägib? kes kuulab? jne) ning ütluse tähenduse mõistmiseks;
 - dialoogid võimaldavad mängida lavastus- või suhtlusmänge, mille käigus harjutatakse õpetaja eeskujul hääle tugevust (3–4 tugevusastet), ilmekust ja kehakeelt (Karlep, 2003: lk 326–333 järgi; Karlep, Kontor, 2010: lk 53 järgi).

Küsimused, mida laps õpib küsima. Dialoogis osalemise oskuse saavutamiseks on oluline harjutada küsimuste esitamist ja neile vastamist. Õppematerjal sisaldab sobivaid küsimusi (nt 1.2. „Mina“, 3.4. „Vanemate ametid“, 7.1. „Vanad ja uued asjad“). Õpetaja juhendamisel ja eeskujul õpivad lapsed neid lugema ning sobival viisil esitama (pöördumine suhtluspartneri poole, intonatsioon, hääletugevus jt).

Sõnavara kujundamine ja laiendamine. Lihtsustatud õppekava järgi õppiva 2. klassi õpilase sõnavara piiratusel tingituna tuleb ka inimeseõpetuse tundides tähelepanu pöörata sõnade tähenduse selgitamisele ja aktiveerida järjepidevalt nende kasutamist.

Erilist tähelepanu vajavad sõnad, millel ei ole meelegaorganitega tajutavate objektide, tunnuste ja nähtustega otsest seost (nt *viisakas laps, aus laps, terve laps, tervislik toit* jt).

2. klassi õppematerjal on koostatud nii, et selliste sõnade tähenduse mõistmist laiendatakse järk-järgult, seostades neid laste eluga. Näiteks kasutatakse sõna *viisakas* mitmes erinevas õppetunnis: 1.1. „Tervitamine ja hüvastijätmine“ (*viisakas laps teretab*), 1.4. „Asjad koolis“ (*viisakas laps tänab ja palub*). Õpitegevuse käigus on soovitatav koostada seinaplakat vms kokkuvõtte, mida järgmiste õppetundide ajal täiendatakse (*viisakas laps: teretab, palub, ...*). Lapsed saavad sinna ka juurde joonistada. Nii tekib klassi reeglite kogumik.

Sõnade tähenduse selgitamiseks saab kasutada ka samatähenduslike sõnade välja toomist ja sõnade paigutamist lühiteksti, sõnaühenditesse, vestlusesse (Karlep, 2003: lk 84–85).

Kirjutamine. Digimaterjal on kirjutamise ülesanneteks numbrite ja sõnade lünkadesse trükkimine. Selle kõrval ei tasu ära unustada ka käekirjalist kirjutamist, mida võimaldab õppematerjali PDF-versioon. Kirjutamisel vajavad lihtsustatud õppe 2. klassi lapsed täiskasvanu abi, seda nii õigekirja kui ka ära kirja puhul.

5.6. Tunnetustegevuse arengut toetavad ülesanded

Õppematerjal sisaldab õpiülesandeid, mis ühelt poolt toetavad ainealaste teadmiste-oskuste omandamist ja teiselt poolt aitavad kaasa õpilaste tunnetustegevuse, keeleliste ja motoorsete oskuste arengule. Suurem osa digitaalsetest ülesannetest on enesekontrolli võimalusega, st annavad tagasisidet soorituse õigsuse kohta ning võimaldavad oma eksimusi parandada.

Ülesannete hulka kuuluvad:

- helide kuulamine,
- piltide ja videote vaatlus,
- pildil kujutatud objektide/tegevuste võrdlus,
- esemete ja piltide sorteerimine (rühmitamine),
- piltide ja nimetuste järjestamine,
- sõnade valik nähtavas loetelus ja rippmenüüs,
- piltide ja sõnade lohistamine,
- lünkade täitmine (trükkimine),
- sobivate sõnade märgistamine värvidega,
- täherägastik.

PDF-versioonis lisanduvad veel teistsugused ülesannete tüübid: joonega ühendamine või ümbritsemine, pildi värvimine.

5.7. Õppemängud ja praktilised tegevused

Arvestades õpilaste arengu eripära, on õppimine läbi praktilise tegevuse lihtsustatud õppekava järgi õppivate 2. klassi õpilaste jaoks kõige loomulikum ja efektiivsem viis omandada uusi oskusi. Inimeseõpetuse aine eesmärk on õpilastele õpetada just igapäevases elus toimetuleku oskusi. Seega on õppimine läbi praktilise tegevuse siin tunni loomulik osa. Käesolevas õppematerjalis pakutakse välja ka praktilisi tegevusi ja mängu, mida tunnis üht või teist teemat õppides läbi viia. Digimaterjali peatükkide alguses on nimetatud vahendid, mida on soovituslike tegevuste läbiviimiseks vaja.

Praktilised tegevused, mille eesmärgiks on tutvuda ümbritsevate esemete ja keskkonnaga (nt katsed helkuritega, õppekäik liikluses), omandada töövõtteid (nt laua katmine) või harjutada enda hügieeni eest hoolitsemist (nt käte pesemine, hammaste harjamine).

Õppemängud. Õppematerjalis on ära toodud leppemärgid ja mängude nimetused, vastavad juhised on esitatud aga õpetajale suunatud lisas: „Mängud ja tegevused. Kuulamisülesanded“. Õppematerjal võimaldab õpilastel ka ise mängude seast meelepärane valida ja kaaslasti mängima kutsuda (nt 1.5. „Tegevused koolis“). Samu mängu võib mängida ka teistes ainetundides ja vabal ajal. Mängu lõppedes on soovitatav teha kokkuvõtte ning juhtida laste tähelepanu positiivsetele emotsioonidele (Mida tegime? Mis oli kõige toreدام?).

Suhtlemismängud ja -ülesanded õpilaste suhtlemisoskuste arendamiseks. Tunni jooksul on vajalik luua erinevaid suhtlussituatsioone, milles on ühendatud nii tegevus, käitumine kui ka kõne (nt sünnipäevakingi üleandmine ja õnnitlemine, kingituse vastuvõtmine ja tänamine). Siin on oluline teadlikult pöörata tähelepanu dialoogile, suhtlejate hääletoonile ja -tegevusele ning situatsioonis sobivale käitumisele. Õppematerjal sisaldab soovitusi, milliseid tegevusi suhtlemisülesannete läbiviimiseks teha. Tegevuste läbiviimisel on vajalik õpetaja eeskuju ning mitmekordne harjutamine. (Loe ka: Karlep, 2003: lk 333–336).

Kasutatud kirjandus

- Inimeseõpetus lihtsustatud õppes. (2011). Soovituslik ainesisu. Koostaja: Erle Põiklik. [www] <https://oppekava.innove.ee/kaasav-haridus>
- Karlep, K. (2003). Kõnearendus. Tartu: TÜ Kirjastus. [www] <http://hdl.handle.net/10062/51226>
- Karlep, K. (2012). Lihtsustatud õppekava rakendamise põhimõtted ja põhjused. – Eripedagoogika, nr 38, aprill.
- Karlep, K., Kontor, A. (2010). Aabitsa ja töövihikute kasutamise üldised põhimõtted. Õpetajaraamat. Tartu: Studium.
- PLRÕK. (2011). Lisa 1 (lihtsustatud õpe). [www] <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022018007?leiaKehtiv>

